

ZAVOD za GOZDOVE
SLOVENIJE

Območna enota Nazarje

13. seminar in delavnica iz varstva gozdov

Varstvena problematika gozdov v GGO Nazarje skozi čas

Marijan Denša
ZGS, OE Nazarje

Šoštanj, 19. marec 2023

Gozdnogospodarsko območje Nazarje

Osnovni podatki	o gozdovih
Gozdnatost:	70 %
Površina gozdov:	48.058 ha
Lesna zaloga:	372 m ³ /ha
Delež iglavcev	73 %
Letni prirastek	8,9 m ³ /ha
Možni letni posek	6,7 m ³ /ha
	323.440 m ³
Posek (2022)	222.000 m ³ (69% MP/L)
Sanitarne sečnje (2022)	88.700 m ³ (40% P)

Kaj vpliva na zdravje gozda?

Kaj vpliva na zdravje gozda?

- **abiotski in biotski dejavniki ter človek**

Kaj vpliva na zdravje gozda?

- **abiotski in biotski dejavniki ter človek**
 - **Vse hitrejše klimatske spremembe!**

Kaj vpliva na zdravje gozda?

- **abiotski in biotski dejavniki ter človek**
 - **Človek oz. civilizacija skozi čas**

**Gozd ima
globoke in razprostranjene
časovne korenine.**

-

**Človek
na to močno vpliva
skozi čas in
prostor.**

Ne pozabimo

- **Človek gozd nenehno krči**
 - Ogenj, paša, sekira, žaga
 - **Gozdu smo vzeli 63 % površin (1875)**
 - **Gozd, ki se je vrnil/vrača, ni povsem prvobiten**

- **Gozdnatost v območju 1896 50 %**
 - (vir ?Žumer? navaja 34.766 ha gozdov)

Ne pozabimo

- **Človek gozd nenehno krči**
 - Ogenj, paša, sekira, žaga
 - Gozdu smo vzeli 63 % površin (1875)
 - Gozd, ki se je vrnil/vrača, ni povsem prvobiten
- **Človek gozd spreminja**
 - Ogenj, paša, sekira, žaga, seme, sadika
Gozd, ki smo ga posadili, je drugačen

Da ne pozabimo, pišemo in sestavljamo ter beremo (uporabljamo) **Viri**

- **Zgodovinske vire**
- **Raziskave**
- **Gozdarske dnevnike**
- **Poročila**
- **Evidence in bilance (GGN)**
- **Gozdne kronike**
- **Fotodokumentacijo**
- **Karte**

Hiter pregled vplivov na zdravje gozda skozi čas na območju današnjega GGO Nazarje

- ❖ **Železna doba (halštat) in zlasti antika**
- **Rudarjenje na Veži (taljenje rude, pašne površine, ...)**
 - Krčitve v nižjih legah
 - Goloseki v višjih
 - Paša

- ❖ **Srednji vek**
- **Benediktinski samostan (1140-1473)**
 - **Ljubljanska škofija (ust. 1461) - do 1941**
 - Krčitve - višinska poselitev končana v 15. stoletju
(urbar 1426 - imena višje ležečih kmetij)
 - Paša
 - Goloseki
 - Gozdna paša
 - Požarjenje (novinarjenje)

Hiter pregled vplivov na zdravje gozda skozi čas na območju današnjega GGO Nazarje

❖ Novi vek – miljniki

- **Odprava fevdalizma in izgradnje južne železnice (sovpadata)**
- **Gospodarska kriza pred drugo svetovno vojno**
- **Druga svetovna vojna in obnova nove države**
- **Zanemarjanje lupljenja lesa iglavcev**
- **Nered v gozdu v obdobju osamosvojitve**

Hiter pregled vplivov na zdravje gozda skozi čas na območju današnjega GGO Nazarje

Gozd in les pomembna vira dohodka oz. preživetja
že pred in še zlasti po odvezi/železnici/
ter vse do danes in razvoja

- ✓ **Razvoj znanja, pripomočkov, postopkov, povezav**
 - ✓ splavarstvo - izpričano od 15. stoletja dalje - do 1941
 - ✓ venecijanke
 - ✓ riže
 - ✓ ideja o trajnosti območij (Žumer)
 - ✓ prva strojna sečnja
 - ✓ itd.
- **Preobremenitve in napačna raba => slabi vplivi na gozd**

Hiter pregled vplivov na zdravje gozda skozi čas na območju današnjega GGO Nazarje

- Slabi vplivi na zdravje gozda:
 - pridobivanje pepelike (v oddaljenih gozdovih veleposestva)
 - požarjenje (novinarjenje)
 - steljarjenje (še po 2. svetovni vojni)
 - paša v gozdu
 - gozdni požari (tudi namerno požiganje)
 - iztrebljenje krovnih živalskih vrst (zveri)
 - lesorejna miselnost
 - ekstenzivno gospodarjenje:
 - veleposestvo: golosečno gospodarjenje s pogozdovanjem (na frato)
 - mala posest (kmetje): sečnja do 7 cole, zlasti ob krizah
 - „nepravilno redčenje“ - kmečko prebiranje
posek kvalitetnih, debelih iglavcev, puščanje listavcev
 - ročno spravilo - težki tereni, neodprtost (erozija)

Posledice

- **Erozija (hudourniško območje)**
 - **Slabi prirastki (pretekli čas)**
 - **Nizke zaloge (pretekli čas)**
 - **Veliko površinski, slabo negovani sestoji (pretekli čas)**
 - **Slabo pomlajevanje (pretekli čas)**
- **Sprememba drevesne sestave**
 - **Zasmrečenost**

- ✓ **Gospodarski gozd**
- ✓ **Sonaravni gozd**
 - ✓ **Upravljanje**
 - ✓ **Gospodarjenje**
 - ✓ **Raba**

Škodljivi dejavniki po vrstah

❖ pregled zanimivih in značilnih

Poškodbe zaradi divjadi

- Poudarek v dokumentih prvih desetletij po vojni poškodbe nasadov zaradi divjadi
 - Strategija lovcev – trofejni lov
 - Veliko obnove s saditvijo
 - Mir v gozdovih
 - Malo cest
 - Šele leta 1970 poročanje o **rekreativni pomembnosti gozdov**
- Kasneje jelenjad in divji prašiči

Spremembe biodiverzitete

Škodljivci in bolezni

Sledilo je obdobje lokalnih napadov

- **gospodarskih škodljivcev in**
- **pojavljanje bolezni drevesnih vrst**

Zmanjšana biodiverzитета (v Beli ni kač)

- **Gozdna voluharica**
- **Mala smrekova grizlica**
- **Smrekova uš**
- **Smrekov lubadar**
- **Bukov rilčkar skakač**
- **....**

- **Holandska bolezen brestov**
- **Kostanjev rak**
- **Jesenov ožig**
- **....**

Požari

- po vojni – namerno požiganje za pašo
 - problematika pašnih pravic
- **Mozirska Požganija**
 - junij 1950, gorelo 5 dni, **82 ha**, danes rezervat
- **Lastovec**
 - maj 2003, gorelo 6 dni, **14,5 ha** (4,5 ha gozda, 10 ha rušja)
- **Veliki Rogatec**
 - avgust 2013, gorelo 19 dni, **8 ha** gozda
- **Vodemla**
 - marec 2017, gorelo 19 dni, **5 ha** gozda

Hiranje jelke sredi prejšnjega stoletja

- Izrazit padec deleža in zaloge jelke
- Neznani vzrok, več dejavnikov
 - Četrtno odkazila v ZG ZgSavDol je predstavljala jelka
 - Vsaj 70 % jelke odkazane zaradi hiranja (1987)

Samo ZG Zgornje Savinjske doline (tedanji TOK Nazarje)		<u>Delež (%)</u> jelke v LZ (ob večji LZ 1988)		Količnik 88/60 %	Delež (%) jelke v odkazilu 1987
GGE	ha	1960	1988		
Solčava	3.205	8,8	8,2	93%	6,8
Luče	3.774	20,3	16,1	79%	24,1
Ljubno	3.711	22,0	14,6	66%	19,0
Gornji Grad	4.768	32,2	16,5	51%	36,0
Nazarje	4.747	24,1	19,3	80%	31,1
Skupaj	20.205	22,5	15,4	68%	25,2

- Posek jelke 2022 v GGO 14.444 m³ (6,5 %)

Pridobivanje energije

Posegi v prostor

- **rudarjenje – ugrezninsko območje**
okoljske, družbene, socialne posledice
teren

Umiranje gozdov zaradi imisij

- **Toni Breznik: Umiranje gozdov v ŠD**
predstavitev

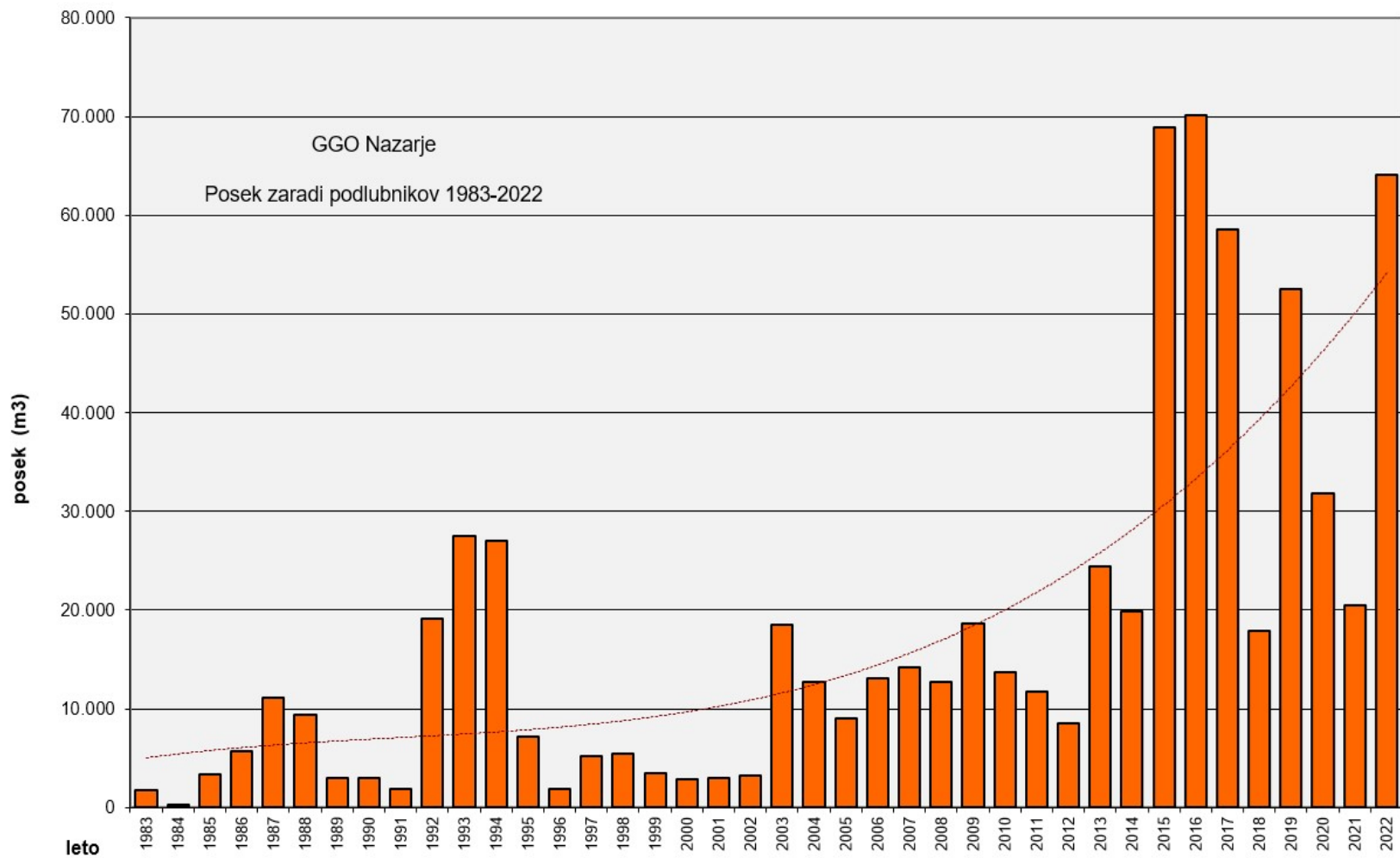
Hudourniški značaj območja

- geomorfološke značilnosti območja
- obilne padavine (voda sprožilec)
- Izraziti plazovi in poplave že pred vojno (gozdnatost)
- Povodenj 1990 (Tratički plaz, Slapnikov plaz)
- Macesnikov plaz 1992
- Plaz Bočki grabni 2006
- Snežni plazovi leta 2006
 - planina Ravne
 - Lastovec
 - Robanov Kot (Veliki lom)

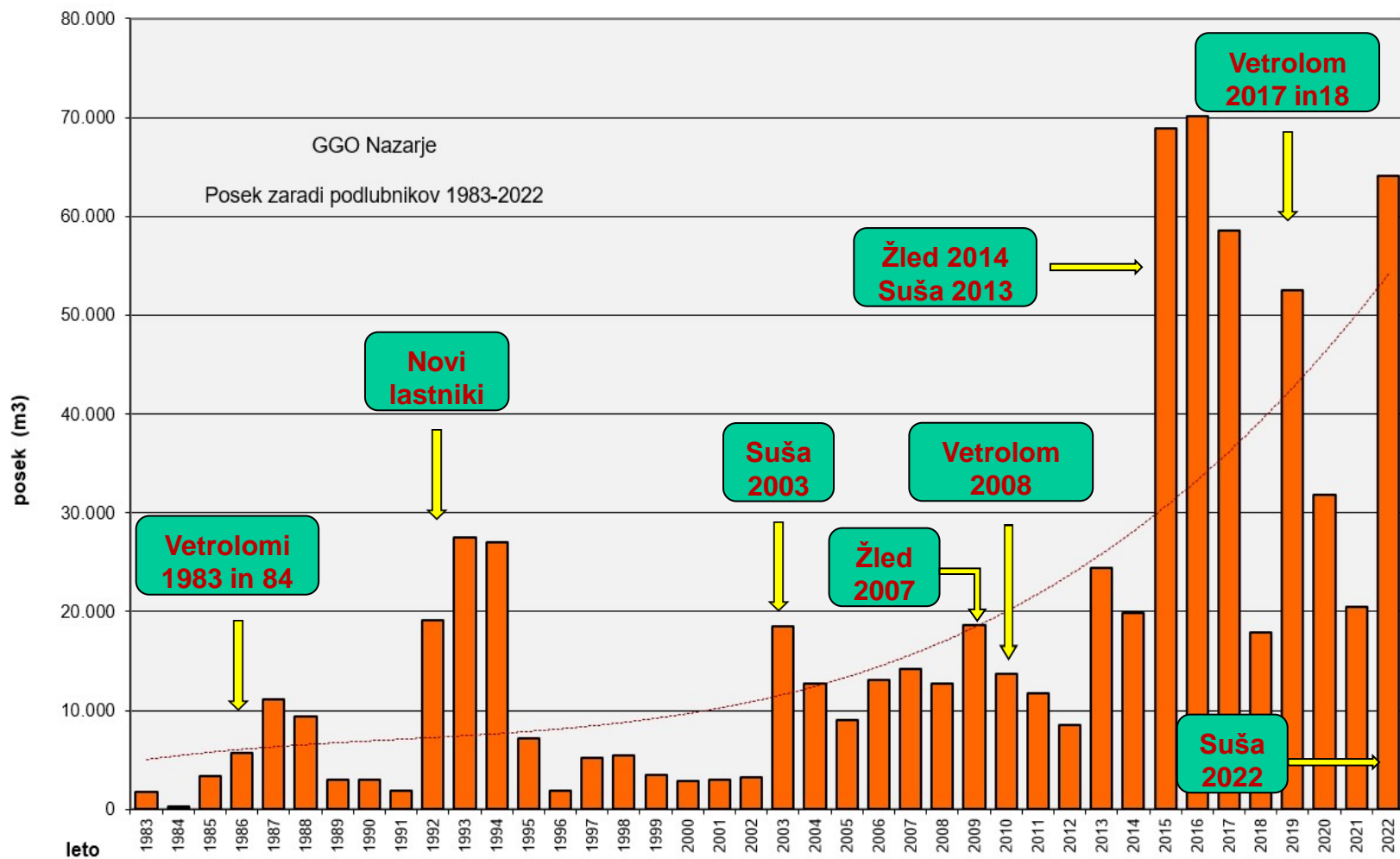
Smrekovi podlubniki

- So posledica človeških odločitev in izvedb
- Razmah po letu 1985
 - Opuščanje lupljenja (beljenja) lesa iglavcev
- Posledica ujm, gradacija tri leta
- V višje nadmorske višine – sestoji smreke
- Posledice
 - gospodarske
 - padec zaloge in deleža smreke (58 %)

Posek zaradi podlubnikov 1983-2022 - gradacije

Posek zaradi podlubnikov 1983-2022 - vzroki gradacij

Zaključek

- **Pridobivanje energije (-)**
- **Alpski značaj območja**
 - z vsemi naravnimi, ekonomskimi in socialnimi dejavniki (+ -)
- **Odvisnost od gozda (+)**
 - Lastništvo
 - Stroka
 - Alojz Žumer
 - ...

Hvala, ker ste zdržali!

ZAVOD za GOZDOVE
SLOVENIJE

Območna enota Nazarje